

Basiseducatie
LEERGEBIED
Maatschappijoriëntatie (MO)

Opleiding
Maatschappijoriëntatie -
Levenslang en levensbreed leren
AO BE 030
(Ontwerp)

Inhoud

1	Opleiding	3
1.1	Relatie opleiding – referentiekader.....	3
1.2	Inhoud.....	3
1.3	Certificering.....	4
1.4	Niveau.....	4
1.5	Duur	4
1.6	Plaats van de opleiding in de basiseducatie (Raamwerk).....	4
1.7	Modules	5
1.8	Leertraject.....	6
2	Eindtermen van de opleiding.....	7
2.1	Cluster 1 – Socio-relatieve samenleving	7
2.2	Cluster 2 – Socio-economische samenleving	7
2.3	Cluster 3 – Socio-culturele samenleving	7
2.4	Cluster 4 – Lerende samenleving.....	8
2.5	Cluster 5 – Techniek.....	9
2.6	Cluster 6 – Gezondheid.....	9
2.7	Cluster 9 – Politiek-juridische samenleving.....	9
2.8	Afbakening.....	10
3	Modules.....	11
3.1	Module Leren leren 1 (M BE G 122).....	11
3.1.1	Situering van de module in de opleiding	11
3.1.2	Instapvereisten voor de module	11
3.1.3	Studieduur	11
3.1.4	Eindtermen	11
3.2	Module Leren leren 2 (M BE G 123).....	12
3.2.1	Situering van de module in de opleiding	12
3.2.2	Instapvereisten voor de module	12
3.2.3	Studieduur	12
3.2.4	Eindtermen	12
3.3	Module Keuzes maken (M BE G 121).....	13
3.3.1	Situering van de module in de opleiding	13
3.3.2	Instapvereisten voor de module	14
3.3.3	Studieduur	14
3.3.4	Eindtermen	14
3.4	Module Communiceren in team (M BE G 089)	15
3.4.1	Situering van de module in de opleiding	15
3.4.2	Instapvereisten voor de module	15
3.4.3	Studieduur	15
3.4.4	Eindtermen	15
3.5	Module Stress (M BE G 092).....	16
3.5.1	Situering van de module in de opleiding	16
3.5.2	Instapvereisten voor de module	16
3.5.3	Studieduur	16
3.5.4	Eindtermen	16
3.6	Module Omgaan met armoede en sociale uitsluiting (M BE G 166)	17
3.6.1	Situering van de module in de opleiding	17
3.6.2	Instapvereisten voor de module	17
3.6.3	Studieduur	17
3.6.4	Eindtermen	18

1 Opleiding

1.1 Relatie opleiding – referentiekader

De opleiding Maatschappijoriëntatie Levenslang en levensbreed leren is opgebouwd aan de hand van een relevante selectie van eindtermen uit de Matrix MO (zie deel 2). Deze matrix bevat de eindtermen die werden ontwikkeld voor het leergebied Maatschappijoriëntatie in de basiseducatie. De eindtermen MO zijn gebaseerd op volgende referentiekaders:

Lager onderwijs	ET wereldoriëntatie (versie 01/09/2010)
1 ^{ste} graad so A-stroom	Vakoverschrijdende ET (versie 01/09/2010) ET geschiedenis ET aardrijkskunde ET natuurwetenschappen (versie 01/09/2010) ET techniek (versie 01/09/2010)
1 ^{ste} graad so B-stroom	OD MAVO OD natuurwetenschappen (versie 01/09/2010) OD techniek (versie 01/09/2010)

Voor de afbakening van de eindtermen voor de basiseducatie werden de descriptorelementen van de Vlaamse kwalificatiestructuur gehanteerd. Het geheel van de eindtermen van de basiseducatie situeert zich op niveau VKS 2. De afbakening van de geselecteerde eindtermen voor deze opleiding wordt zowel in deel 2 als in deel 3 weergegeven.

De opleiding Levenslang en levensbreed leren voorziet een aantal dwarsverbindingen met andere opleidingen in het leergebied Maatschappijoriëntatie in de vorm van gemeenschappelijke modules. Zo komen de modules **Leren leren 1**, **Leren leren 2** en **Communiceren in team** ook voor in de opleiding Doorstroom. De module **Communiceren in team** wordt daarnaast gedeeld met de opleidingen Communicatie en Werk. De module **Keuzes maken** komt als keuzemodule voor in de opleiding Omgaan met veranderingen. De module **Stress** is eveneens een optie in de opleidingen Gezondheid, Omgaan met veranderingen en Werk. De module **Omgaan met armoede en sociale uitsluiting** komt als keuzemodule ook terug in de opleidingen Communicatie, Samen leven en Werk. Deze bruggetjes zijn er om cursisten te stimuleren andere opleidingen in het leergebied Maatschappijoriëntatie aan te vatten en het verband tussen de verschillende opleidingen duidelijk te maken.

1.2 Inhoud

De opleiding Levenslang en levensbreed leren ondersteunt cursisten in de verschillende manieren waarop ze kunnen leren. De twee basismodules zijn **Leren leren 1** en **Leren leren 2**. De module **Leren leren 1** geeft cursist basisinzichten over zijn leerstijl. De module **Leren leren 2** vertrekt vanuit een doelgerichte aanpak. Daarnaast kiest de cursist één uit vier modules: **Keuzes maken**, **Communiceren in team**, **Stress** en **Omgaan met armoede en sociale uitsluiting**. De module **Keuzes maken** richt zich naar cursisten die nog niet beslist hebben welke educatieve richting ze precies uitwillen. De module **Communiceren in team** richt zich eerder op cursisten die een opleiding (willen) volgen waarin groepswork belangrijk is. De derde

module, **Stress**, richt zich naar cursisten die het moeilijk hebben met plannen, taakbelasting en een evenwicht vinden tussen werk en ontspanning. De module **Omgaan met armoede en sociale uitsluiting** is er zowel voor cursisten die zelf ervaringen hebben met armoede en sociale uitsluiting als voor geïnteresseerden en die met dit gegeven aan de slag willen gaan. De combinatie van twee basismodules en één van de vier keuzemodules leidt naar het certificaat van de opleiding. De verschillende leerwegen zijn evenwaardig.

1.3 Certificering

De opleiding leidt tot het certificaat “Maatschappijoriëntatie – Levenslang en levensbreed leren” in de basiseducatie.

1.4 Niveau

Basiseducatie

1.5 Duur

90 of 120 lestijden, afhankelijk van de keuze tussen de modules Keuzes maken, Communiceren in team, Stress of Omgaan met armoede en sociale uitsluiting

1.6 Plaats van de opleiding in de basiseducatie (Raamwerk)

Opleiding	Code	Les-tijden	Niveau	Referentie-kader	Regle-ment-ering
Nederlands (NT1)	AO BE 002	600	SO1		
Nederlands voor anderstaligen (NT2)	AO BE 003	480	R1		
Alfabetisering in het Nederlands voor anderstaligen (NT2 Alfa)	AO BE 004	960	R1		
Frans: opstap talen	AO BE 011	80	R1		
Frans: opstap TKO	AO BE 012	120	R1		
Engels: opstap talen	AO BE 013	80	R1		
Engels: opstap TKO	AO BE 014	120	R1		
Latijns schrift R1	AO BE 015	180	R1		
Maatschappijoriëntatie – Voortraject Ervarings- deskundige in armoede en sociale uitsluiting (EDAS)	AO BE 016	420	SO1		
Wiskunde –	AO BE	360	BaO	Matrix	

Maatschappelijk functioneren	017			Wiskunde BE	
Wiskunde – Maatschappelijk participeren	AO BE 018	450	BaO	Matrix Wiskunde BE	
Wiskunde – Doorstroom	AO BE 019	630	SO1	Matrix Wiskunde BE	
Maatschappijoriëntatie – Communicatie	AO BE 020	120/150	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Gezondheid	AO BE 021	90	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Mobiliteit	AO BE 022	90/105	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Huishouding	AO BE 023	90	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Techniek	AO BE 024	90	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Samen leven	AO BE 025	90/120	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Actualiteit en geschiedenis	AO BE 026	105	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Cultuur	AO BE 027	120	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Rechten en plichten	AO BE 028	90	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Omgaan met veranderingen	AO BE 029	90	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Levenslang en levensbreed leren	AO BE 030	90/120	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Doorstroom	AO BE 031	360	SO1	Matrix ET MO	
Maatschappijoriëntatie – Werk	AO BE 032	120/150	SO1	Matrix ET MO	
Informatie- en communicatietechnologie (ICT)	AO BE 033	190	SO1	VOET ICT	

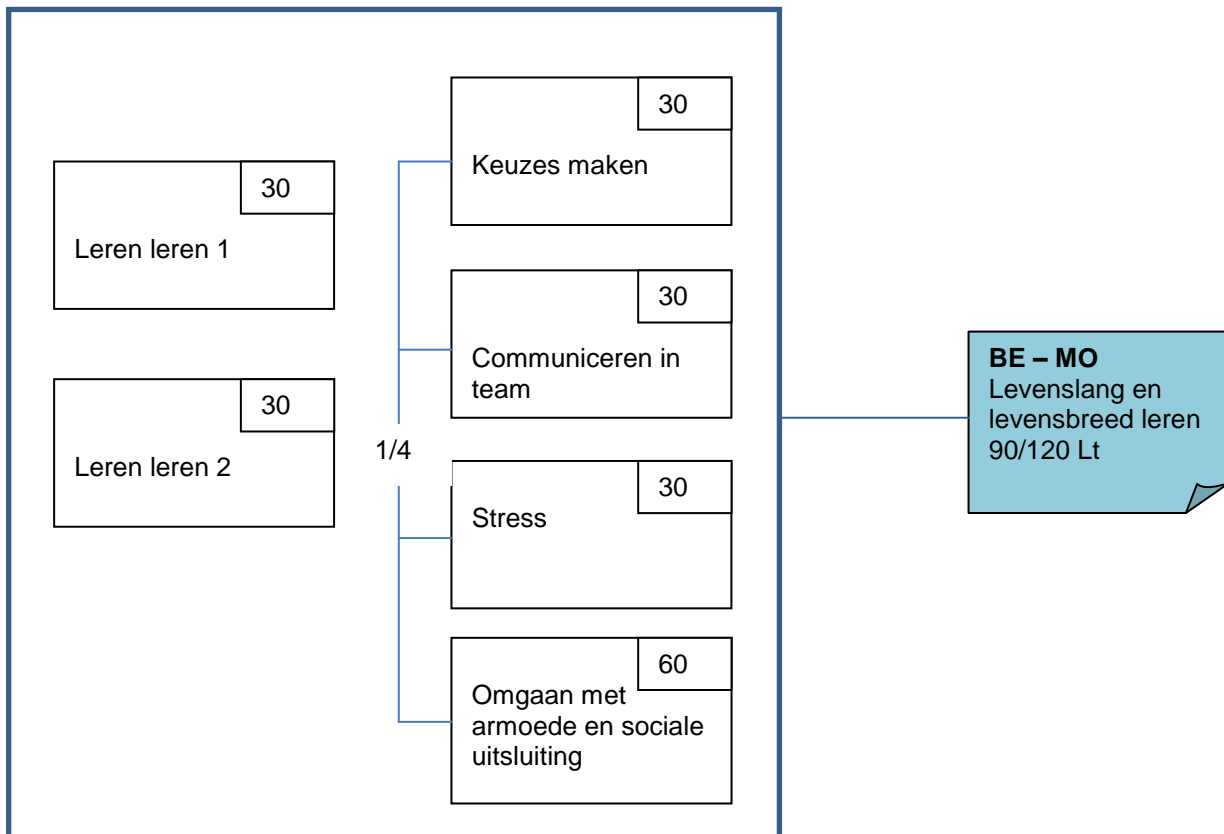
1.7 Modules

Naam	Code	Lestijden
Leren leren 1	M BE G 122	30
Leren leren 2	M BE G 123	30
Keuzes maken	M BE G 121	30
Communiceren in team	M BE G 089	30
Stress	M BE G 092	30

Omgaan met armoede en sociale uitsluiting	M BE G 166	60
---	------------	----

1.8 Leertraject

2 Eindtermen van de opleiding

2.1 Cluster 1 – Socio-relatieve samenleving

	De cursist
BE 030 ET 006	uit feedback
BE 030 ET 007	gaat om met feedback
BE 030 ET 012	maakt afspraken
BE 030 ET 015	erkent het bestaan van gezagsverhoudingen en het belang van gelijkwaardigheid, afspraken en regels in relaties
BE 030 ET 018	leeft de onuitgesproken regels na die de interacties in de samenleving typeren

2.2 Cluster 2 – Socio-economische samenleving

	De cursist
BE 030 ET 038	herkent kenmerken, mogelijke oorzaken en gevolgen van armoede en uitsluiting
BE 030 ET 039	herkent verschillende ervaringen met kansarmoede
BE 030 ET 040	illustreert verwachtingen en houding van de samenleving t.a.v. kansarmen
BE 030 ET 041	toont respect voor verschillende belevingen van kansarmoede
BE 030 ET 042	verwoordt de eigen beleving van de verwachtingen en houding van de samenleving t.a.v. kansarmen
BE 030 ET 043	illustreert hoe uitsluiting zich in de samenleving voordoet
BE 030 ET 044	illustreert theorie over de eigenheid en de bestending van kansarmoede
BE 030 ET 045	illustreert het begrip 'missing link'
BE 030 ET 046	ordent belangrijke gebeurtenissen uit het eigen leven
BE 030 ET 047	vergelijkt zijn geschiedenis en context met zijn huidige situatie en zelfbeleving

2.3 Cluster 3 – Socio-culturele samenleving

	De cursist
BE 030 ET 049	toetst zijn mening over verschillen tussen mensen en levensopvattingen aan feiten en andere meningen
BE 030 ET 057	maakt gebruik van voorzieningen, diensten en instellingen in de socio-culturele samenleving

2.4 Cluster 4 – Lerende samenleving

	De cursist
BE 030 ET 063	schenkt doelgericht aandacht
BE 030 ET 064	werkt doeltreffend
BE 030 ET 065	maakt een realistische planning
BE 030 ET 066	evalueert zijn leerstijl
BE 030 ET 067	gaat op constructieve wijze om met affectieve aspecten van het leerproces
BE 030 ET 068	kiest uit gegeven informatiebronnen en -kanalen met het oog op te bereiken doelen
BE 030 ET 069	gebruikt op adequate wijze diverse informatiebronnen en -kanalen
BE 030 ET 070	evalueert de wijze waarop hij informatiebronnen en -kanalen gebruikt
BE 030 ET 071	bewerkt informatie voor een beter begrip
BE 030 ET 072	analyseert informatie
BE 030 ET 073	vat informatie samen voor een beter begrip en een duidelijke communicatie
BE 030 ET 074	evalueert met ondersteuning de wijze waarop hij informatie bewerkt, analyseert en samenvat
BE 030 ET 075	roept in een nieuwe situatie aanwezige voorkennis en vaardigheden op
BE 030 ET 076	vraagt uitleg tijdens het leren
BE 030 ET 077	voert een oplossingsplan uit
BE 030 ET 078	selecteert een oplossingsplan
BE 030 ET 079	maakt op basis van een model een eenvoudig oplossingsplan
BE 030 ET 080	evalueert het gekozen oplossingsplan
BE 030 ET 081	stuurt met ondersteuning het eigen leerproces
BE 030 ET 082	evalueert met ondersteuning het eigen leerproces
BE 030 ET 083	stuurt waar nodig het eigen leerproces bij
BE 030 ET 084	past bij groepstaken bekende overleg- en oplossingsmethoden toe met ondersteuning
BE 030 ET	evalueert de samenwerking bij groepstaken aan de hand van een

085	bekende methodiek
BE 030 ET 086	maakt van ontvangen feedback bij groepstaken gebruik om het eigen handelen bij te sturen
BE 030 ET 087	brengt eigen ervaringen in kaart
BE 030 ET 088	schat eigen mogelijkheden realistisch in
BE 030 ET 089	selecteert op basis van behoeften, kwaliteiten, beperkingen en waarden een passend aanbod
BE 030 ET 090	doet bij het maken van zijn keuze een beroep op diensten en instellingen in de lerende samenleving
BE 030 ET 091	evalueert de manier waarop hij op basis van behoeften, kwaliteiten, beperkingen en waarden een aanbod heeft geselecteerd

2.5 Cluster 5 – Techniek

	De cursist
BE 030 ET 124	interpreteert de informatie op een beeldscherm
BE 030 ET 126	zet zelfgekozen technische hulpmiddelen in

2.6 Cluster 6 – Gezondheid

	De cursist
BE 030 ET 131	reageert adequaat op lichaamssignalen
BE 030 ET 132	zorgt dagelijks voor een evenwicht tussen rust en beweging, werk en ontspanning
BE 030 ET 141	gaat constructief om met taakbelasting en stressvolle situaties
BE 030 ET 142	gaat om met lichamelijke, emotionele en sociale veranderingen bij zichzelf
BE 030 ET 143	stelt zich weerbaar op
BE 030 ET 144	gaat om met emoties
BE 030 ET 145	reageert gepast op lichamelijke, emotionele en sociale veranderingen bij anderen

2.7 Cluster 9 – Politiek-juridische samenleving

	De cursist
BE 030 ET 164	maakt gebruik van rechten en komt plichten na in de politiek-juridische samenleving
BE 030 ET 173	weegt verschillende belangen op korte en lange termijn af
BE 030 ET 174	past inspraak, participatie en besluitvorming toe

2.8 Afbakening

<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie, concrete en rudimentaire begrippen en standaardprocedures uit het domein van de maatschappelijke geletterdheid begrijpen; <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie analyseren door elementen te onderscheiden en verbanden te leggen; - Een geselecteerd aantal courante procedures bij het uitvoeren van taken toepassen; - Voorgescreven strategieën aanwenden voor het oplossen van een beperkt aantal herkenbare concrete problemen;	<p>Context</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handelen in een beperkt aantal vergelijkbare, eenvoudige, toegankelijke, meestal vertrouwde, courante contexten waarin een beperkt aantal factoren verandert; <p>Autonomie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Met ondersteuning; <p>Verantwoordelijkheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verantwoordelijkheid opnemen voor de gestelde handelingen;
--	--

3 Modules

3.1 Module Leren leren 1 (M BE G 122)

3.1.1 *Situering van de module in de opleiding*

De module **Leren leren 1** focust op leerprocessen en leerstijlen. De cursist ondervindt hoe hij het best leert. Het gaat over doelgericht aandacht schenken, doeltreffend werken en plannen. De cursist staat bewust stil bij zijn leerstijl en stuurt die waar nodig bij. Hij schat de eigen mogelijkheden realistisch in. Ten slotte weet hij waar hij terecht kan voor ondersteuning bij het leren.

3.1.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

3.1.3 *Studieduur*

30 lestijden

3.1.4 *Eindtermen*

Module Leren leren 1	M BE G 122
De cursist	
schenkt doelgericht aandacht	BE 030 ET 063
werkt doeltreffend	BE 030 ET 064
maakt een realistische planning	BE 030 ET 065
evalueert zijn leerstijl	BE 030 ET 066
gaat op constructieve wijze om met affectieve aspecten van het leerproces	BE 030 ET 067
roept in een nieuwe situatie aanwezige kennis en vaardigheden op	BE 030 ET 075
vraagt uitleg tijdens het leren	BE 030 ET 076
voert een oplossingsplan uit	BE 030 ET 077
stuurt met ondersteuning het eigen leerproces	BE 030 ET 081
evalueert met ondersteuning het eigen leerproces	BE 030 ET 082
stuurt waar nodig het eigen leerproces bij	BE 030 ET 083
schat eigen mogelijkheden realistisch in	BE 030 ET 088

Afbakening	
<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie, concrete en rudimentaire begrippen en standaardprocedures uit het domein van de maatschappelijke geletterdheid begrijpen; <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie analyseren door elementen te onderscheiden en verbanden te leggen; - Een geselecteerd aantal courante procedures bij het uitvoeren van taken toepassen; - Voorgescreven strategieën aanwenden voor het oplossen van een beperkt aantal herkenbare concrete problemen. 	<p>Context</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handelen in een beperkt aantal vergelijkbare, eenvoudige, toegankelijke, meestal vertrouwde, courante contexten waarin een beperkt aantal factoren verandert; <p>Autonomie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Met ondersteuning; <p>Verantwoordelijkheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verantwoordelijkheid opnemen voor de gestelde handelingen.

3.2 Module Leren leren 2 (M BE G 123)

3.2.1 *Situering van de module in de opleiding*

In de module **Leren leren 2** leert de cursist zijn leerproces zelf te sturen vanuit probleemoplossend leren. Er gaat aandacht naar alle aspecten van oplossingsplannen selecteren en evalueren. De cursist gaat op zoek naar de nodige informatie om zijn vooropgestelde doelen te bereiken. Hij leert informatie te vinden, te beoordelen, te selecteren, te bewerken, samen te vatten en te analyseren. Er wordt gefocust op evalueren en bijsturen van het leerproces.

3.2.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

3.2.3 *Studieduur*

30 lestijden

3.2.4 *Eindtermen*

Module Leren leren 2	M BE G 123
De cursist	
kiest uit gegeven informatiebronnen en -kanalen met het oog op te bereiken doelen	BE 030 ET 068
gebruikt op adequate wijze diverse informatiebronnen en -kanalen	BE 030 ET 069
evalueert de wijze waarop hij informatiebronnen en -kanalen gebruikt	BE 030 ET 070
bewerkt informatie voor een beter begrip	BE 030 ET 071

analyseert informatie	BE 030 ET 072
vat informatie samen voor een beter begrip en een duidelijke communicatie	BE 030 ET 073
evalueert met ondersteuning de wijze waarop hij informatie bewerkt, analyseert en samenvat	BE 030 ET 074
selecteert een oplossingsplan	BE 030 ET 078
maakt op basis van een model een eenvoudig oplossingsplan	BE 030 ET 079
evalueert het gekozen oplossingsplan	BE 030 ET 080
interpreteert de informatie op een beeldscherm	BE 030 ET 124
zet zelfgekozen technische hulpmiddelen in	BE 030 ET 126

Afbakening	
Kennis - Informatie, concrete en rudimentaire begrippen en standaardprocedures uit het domein van de maatschappelijke geletterdheid begrijpen; Vaardigheden - Informatie analyseren door elementen te onderscheiden en verbanden te leggen; - Een geselecteerd aantal courante procedures bij het uitvoeren van taken toepassen; - Voorgescreven strategieën aanwenden voor het oplossen van een beperkt aantal herkenbare concrete problemen.	Context - Handelen in een beperkt aantal vergelijkbare, eenvoudige, toegankelijke, meestal vertrouwde, courante contexten waarin een beperkt aantal factoren verandert; Autonomie - Met ondersteuning; Verantwoordelijkheid - Verantwoordelijkheid opnemen voor de gestelde handelingen.

3.3 Module Keuzes maken (M BE G 121)

3.3.1 *Situering van de module in de opleiding*

In de module **Keuzes maken** reflecteert de cursist over de keuzes waar hij voor staat. Hij brengt eerst en vooral eigen ervaringen in kaart. Hij vergelijkt zijn geschiedenis en context met zijn huidige situatie en zelfbeleving. In deze module gaat aandacht naar het inschatten van eigen mogelijkheden en het selecteren van een passend aanbod. De cursist informeert zich en maakt kennis met relevante diensten en instellingen. Hij leert inzien waarop hij keuzes kan baseren. Hij weegt daarbij verschillende belangen op korte en lange termijn af. Nadien evalueert hij de eigen keuzes.

3.3.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

3.3.3 Studieduur

30 lestijden

3.3.4 Eindtermen

Module Keuzes maken	M BE G 121
De cursist	
ordent belangrijke gebeurtenissen uit het eigen leven	BE 030 ET 046
vergelijkt zijn geschiedenis en context met zijn huidige situatie en zelfbeleving	BE 030 ET 047
maakt gebruik van voorzieningen, diensten en instellingen in de socio-culturele samenleving	BE 030 ET 057
brenkt eigen ervaringen in kaart	BE 030 ET 087
schat eigen mogelijkheden realistisch in	BE 030 ET 088
selecteert op basis van behoeften, kwaliteiten, beperkingen en waarden een passend aanbod	BE 030 ET 089
doet bij het maken van zijn keuze een beroep op diensten en instellingen in de lerende samenleving	BE 030 ET 090
evalueert de manier waarop hij op basis van behoeften, kwaliteiten, beperkingen en waarden een aanbod heeft geselecteerd	BE 030 ET 091
maakt gebruik van rechten en komt plichten na in de politiek-juridische samenleving	BE 030 ET 164
weegt verschillende belangen op korte en lange termijn af	BE 030 ET 173

Afbakening	
<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie, concrete en rudimentaire begrippen en standaardprocedures uit het domein van de maatschappelijke geletterdheid begrijpen; <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie analyseren door elementen te onderscheiden en verbanden te leggen; - Een geselecteerd aantal courante procedures bij het uitvoeren van taken toepassen; - Voorgescreven strategieën aanwenden voor het oplossen van een 	<p>Context</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handelen in een beperkt aantal vergelijkbare, eenvoudige, toegankelijke, meestal vertrouwde, courante contexten waarin een beperkt aantal factoren verandert; <p>Autonomie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Met ondersteuning; <p>Verantwoordelijkheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verantwoordelijkheid opnemen voor de gestelde handelingen.

beperkt aantal herkenbare concrete problemen.	
---	--

3.4 Module Communiceren in team (M BE G 089)

3.4.1 Situering van de module in de opleiding

De kern van de module **Communiceren in team** is succesvol bijdragen aan groepstaken. Het kan zowel gaan over groepstaken in een leeromgeving als op het werk. De module richt zich naar cursisten die in teamverband gemeenschappelijke doelen nastreven. De cursist oefent feedback uiten, omgaan met feedback en afspraken maken. Hij leert overleg- en oplossingsmethoden toe te passen bij groepstaken. Veel aandacht gaat hierbij naar communicatieve vaardigheden en een constructieve houding. Daarnaast kan de cursist ook groepswork evaluëren. Hij leert ten slotte zichzelf bijsturen op basis van feedback.

3.4.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

3.4.3 Studieduur

30 lestijden

3.4.4 Eindtermen

Module Communiceren in team	M BE G 089
De cursist	
uit feedback	BE 030 ET 006
gaat om met feedback	BE 030 ET 007
maakt afspraken	BE 030 ET 012
erkent het bestaan van gezagsverhoudingen en het belang van gelijkwaardigheid, afspraken en regels in relaties	BE 030 ET 015
toetst zijn mening over verschillen tussen mensen en levensopvattingen aan feiten en andere meningen	BE 030 ET 049
past bij groepstaken bekende overleg- en oplossingsmethoden toe met ondersteuning	BE 030 ET 084
evalueert de samenwerking bij groepstaken aan de hand van een bekende methodiek	BE 030 ET 085
maakt van ontvangen feedback bij groepstaken gebruik om het eigen handelen bij te sturen	BE 030 ET 086
past inspraak, participatie en besluitvorming toe	BE 030 ET 174

Afbakening	
Kennis	Context

<ul style="list-style-type: none"> - Informatie, concrete en rudimentaire begrippen en standaardprocedures uit het domein van de maatschappelijke geletterdheid begrijpen; <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie analyseren door elementen te onderscheiden en verbanden te leggen; - Een geselecteerd aantal courante procedures bij het uitvoeren van taken toepassen; - Voorgescreven strategieën aanwenden voor het oplossen van een beperkt aantal herkenbare concrete problemen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Handelen in een beperkt aantal vergelijkbare, eenvoudige, toegankelijke, meestal vertrouwde, courante contexten waarin een beperkt aantal factoren verandert; <p>Autonomie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Met ondersteuning; <p>Verantwoordelijkheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verantwoordelijkheid opnemen voor de gestelde handelingen.
---	--

3.5 Module Stress (M BE G 092)

3.5.1 Situering van de module in de opleiding

In de module **Stress** leert de cursist eerst en vooral stress herkennen. Daarnaast leert hij manieren om met die stress om te gaan. Het gaat dan ook over taakbelasting en stressvolle situaties. Deze module behandelt het vinden van het evenwicht tussen rust en beweging, maar ook tussen werk en ontspanning. Een realistische planning maken kan daarbij een hulpmiddel zijn. De cursist luistert naar het eigen lichaam, maar reageert ook gepast op lichamelijke, emotionele en sociale veranderingen bij anderen. Omgaan met emoties en zich weerbaar opstellen komen tenslotte ook aan bod in de module.

3.5.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

3.5.3 Studieduur

30 lestijden

3.5.4 Eindtermen

Module Stress	M BE G 092
De cursist	
maakt een realistische planning	BE 030 ET 065
reageert adequaat op lichaamssignalen	BE 030 ET 131
zorgt dagelijks voor een evenwicht tussen rust en beweging, werk en ontspanning	BE 030 ET 132
gaat constructief om met taakbelasting en stressvolle situaties	BE 030 ET 141
gaat om met lichamelijke, emotionele en sociale veranderingen bij zichzelf	BE 030 ET 142

stelt zich weerbaar op	BE 030 ET 143
gaat om met emoties	BE 030 ET 144
reageert gepast op lichamelijke, emotionele en sociale veranderingen bij anderen	BE 030 ET 145

Afbakening	
<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie, concrete en rudimentaire begrippen en standaardprocedures uit het domein van de maatschappelijke geletterdheid begrijpen; <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie analyseren door elementen te onderscheiden en verbanden te leggen; - Een geselecteerd aantal courante procedures bij het uitvoeren van taken toepassen; - Voorgescreven strategieën aanwenden voor het oplossen van een beperkt aantal herkenbare concrete problemen. 	<p>Context</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handelen in een beperkt aantal vergelijkbare, eenvoudige, toegankelijke, meestal vertrouwde, courante contexten waarin een beperkt aantal factoren verandert; <p>Autonomie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Met ondersteuning; <p>Verantwoordelijkheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verantwoordelijkheid opnemen voor de gestelde handelingen.

3.6 Module Omgaan met armoede en sociale uitsluiting (M BE G 166)

3.6.1 Situering van de module in de opleiding

Deze keuzemodule focust op het verwerven van inzicht in kansarmoede, de 'missing link' en de verwachtingen van de samenleving t.a.v. kansarmen. Door het herkennen en onderzoeken van oorzaken en gevolgen van armoede en sociale uitsluiting, ook in betrekking op het eigen leven, leren cursisten hun ervaring omzetten in kracht.

Deze module biedt een meerwaarde omdat mensen in armoede en sociale uitsluiting vaak onbegrepen blijven. Door inzicht te krijgen in hoe ervaringen met armoede en sociale uitsluiting communicatiepatronen beïnvloeden, kunnen cursisten alvast van hun kant beter leren communiceren.

3.6.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

3.6.3 Studieduur

60 lestijden

3.6.4 Eindtermen

Module Omgaan met armoede en sociale uitsluiting	M BE G 166
De cursist	
leeft de onuitgesproken regels na die de interacties in de samenleving typeren	BE 030 ET 018
herkent kenmerken, mogelijke oorzaken en gevolgen van armoede en uitsluiting	BE 030 ET 038
herkent verschillende ervaringen met kansarmoede	BE 030 ET 039
illustreert verwachtingen en houding van de samenleving t.a.v. kansarmen	BE 030 ET 040
toont respect voor verschillende belevingen van kansarmoede	BE 030 ET 041
verwoordt de eigen beleving van de verwachtingen en houding van de samenleving t.a.v. kansarmen	BE 030 ET 042
illustreert hoe uitsluiting zich in de samenleving voordoet	BE 030 ET 043
illustreert theorie over de eigenheid en de bestendinging van kansarmoede	BE 030 ET 044
illustreert het begrip 'missing link'	BE 030 ET 045
kiest uit gegeven informatiebronnen en -kanalen met het oog op te bereiken doelen	BE 030 ET 068
brengt eigen ervaringen in kaart	BE 030 ET 087
schat eigen mogelijkheden realistisch in	BE 030 ET 088

Afbakening	
<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie, concrete en rudimentaire begrippen en standaardprocedures uit het domein van de maatschappelijke geletterdheid begrijpen; <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie analyseren door elementen te onderscheiden en verbanden te leggen; - Een geselecteerd aantal courante procedures bij het uitvoeren van taken toepassen; - Voorgescreven strategieën aanwenden voor het oplossen van een beperkt aantal herkenbare concrete problemen. 	<p>Context</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handelen in een beperkt aantal vergelijkbare, eenvoudige, toegankelijke, meestal vertrouwde, courante contexten waarin een beperkt aantal factoren verandert; <p>Autonomie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Met ondersteuning; <p>Verantwoordelijkheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verantwoordelijkheid opnemen voor de gestelde handelingen.